

Steven K. Green

**THE BIBLE, THE SCHOOL AND THE CONSTITUTION:
The clash that shaped modern church-state doctrine
Published by: Oxford University Press, 2012., pp. 294**

Knjiga „**The Bible, the School and the Constitution: The clash that shaped modern church-state doctrine**“ daje pregled svih relevantnih čimbenika koji okružuju ono što se naziva „School Question“ tj. pitanje odnosa crkve i države koje se u SAD-u pojavljuje u 19. st. i svoj vrhunac doživljava u godinama nakon Građanskog rata. Međutim, iako je otada prošlo stoljeće i pol, ova tema i diskusija ne pripadaju isključivo povijesti. Upravo suprotno, zanimljive su još i danas, budući da je i u našem vremenu odnos crkve i države aktualan, a za bolje razumijevanje odnosa koji danas reguliraju odnose ovih dviju, možda i najznačajnijih organizacija u svijetu, čega smo i sami dio, potrebno je i uputno poznavati povijesni razvoj i korijene koji su doveli do današnjeg stanja stvari. A ti korijeni, naravno, kada je riječ o SAD-u, sežu upravo u prve godine nakon Građanskog rata i autor u ovoj knjizi donosi odgovore na mnoga pitanja ključna za bolje razumijevanje ovog jako složenog odnosa. Autor je **Steven K. Green**, profesor prava i povijesti na Willamette University u Salem, Oregon, SAD, a knjiga sadrži ukupno 294 stranice i izašla je 2012. godine u izdanju Oxford University Pressa.

Na početku se nalazi „Sadržaj“ (str. v), te „Predgovor“ (str. vii-viii) i „Uvod“ (str. 3-10). Središnji dio knjige sastoji se od ukupno šest poglavlja i to redom kako slijedi: „The Rise of Nonsectarian Public Education“ (str. 11-44), „The Development of the No-Funding Principle“ (str. 45-92), „The Cincinnati „Bible War“ of 1869-1873“ (str. 93-136), „The Amendmentists“ (str. 137-178), „The Blaine Amendment“ (str. 179-224) i „The Legacy of the School Question“ (str. 225-258). Na kraju knjige nalaze se „Bilješke“ (str. 259-290) i „Index pojmova“ (str. 291-294).

Naravno, upravo središnji dio s gore navedenim poglavljima donosi i samu srž istraživanja koje je prof. Green proveo o odnosu između crkve i države u Sjedinjenim Državama. Prikazao je povijesne događaje koji su doveli do preciznijeg reguliranja ovog odnosa, naravno, uz naglasak na vrijeme koje je slijedilo nakon Građanskog rata u SAD-u, a koji su relevantni za izgradnju odnosa crkve i države na području SAD-a. Međutim, prof. Green također naglašava kako svi ti događaji itekako imaju utjecaja na današnje shvaćanje i reguliranje odnosa na relaciji crkva-država na području SAD-a i to, čini se sasvim opravdano, naziva „the Legacy of the School Question“. Isto tako vrijedi istaknuti kako je autor iznimnom metodičnošću rasvijetlio

mnoge okolnosti koje su u određenim povijesnim trenucima odigrale ključnu ulogu u formiranju odnosa na relaciji crkva-država u jednom multikulturalnom društvu kakvo su Sjedinjene Države.

Nadalje, autor objašnjava i nastanak javnih sekularnih škola koje su se u SAD-u pojavile u 19. st. te usko s njima povezanog načela nefinanciranja vjerskih škola iz javnih sredstava. Bitno je napomenuti da je u to vrijeme bio zamjetan i neskriveni antagonizam između protestanata i katolika, međutim u ovoj raspravi ne sudjeluju samo oni jer ona ima mnogo širi kontekst pa i mnogi drugi uzimaju učešće, a ne treba posebno niti isticati kako su svi oni imali svoja stajališta, nerijetko sasvim različita, o svim značajnim pitanjima. Kao što se može i naslutiti, ovaj razvoj, kao i rasprave koje su ga okruživale, nije tekao mirno ni bez problema. Svih ovih godina vodila se žestoka debata između zastupnika suprotnih stajališta, a često je sve to dobijalo i sudski epilog o čemu prof. Green iscrpno i piše na relevantnim mjestima u knjizi.

Dakle, iz svega gore navedenoga lako se može zaključiti kako razvoj odnosa između crkve i države u SAD-u, a sigurno i u mnogim drugim državama, sačinjava zapravo mozaik različitih interesa i svjetonazora koji su u stalnom nadmetanju za vlastito priznavanje i osvajanje povjerenja i naklonosti kako javnosti, tako i službene politike. U ovom konkretnom primjeru zapravo se radi o prilično *živom* mozaiku, čiji se dijelovi neprestano nanovo slažu, tražeći uvijek iznova samopotvrđivanje praćeno zahtjevom za proglašavanjem vlastitih pozicija „*ispravnijima*“ od pozicija onih drugih te, u skladu s tim, i stjecanjem željene pravne zaštite. Na kraju bismo mogli kazati kako se iz redaka naslova koji je pred nama može izvesti zaključak o ispravnosti izreke da je povijest učiteljica života, ali isto tako nas upozorava da je ona i naša suputnica, a događaji koji pripadaju njoj uvelike oblikuju i naš život u sadašnjosti.

Vedran Zlatić, mag. iur.